

INTERVIEW NEDERLANDS-DUITSE CHOREOGRAAF JOCHEN STECHMANN

'Taal is ontoereikend om beweging te vatten'

Jochen Stechmanns 'onderzoeksproject' *The Critical Piece* is dans op basis van dansrecensies.

Van onze medewerkster
Mirjam van der Linden

AMSTERDAM *'There she is!* In de zesde positie! Ze gaat de energie via haar hoofd laten ontsnappen. Oh, nee, toch niet. Ze pakt een andere taak op! Geweldig, hoe ze de lucht met haar vingertoppen wegduwt!' Als een volleerde voetbalcommentator schreeuwt de danseres met Spaanse tongval in de microfoon wat ze daar voor zich, op de dansvloer, ziet gebeuren. Ze creëert de opwindende van stadions vol publiek, van mensen gekluisterd aan de buis. En dat in een kleinschalige voorstelling over 'danskritiek'.

Inderdaad, je moet er maar opkomen. Doorgaans zit het zo: eerst was er de voorstelling, toen de recensie. Maar de Nederlands-Duitse choreograaf Jochen Stechmann (1973) draait die volgorde om. Zijn 'onderzoeksproject' *The Critical Piece* is dans op basis van dansrecensies. Kennelijk is het een onderwerp dat hem na aan het hart ligt, zoals hij zich eerder vastbeet in Japanse jongeren die zich door opsluiting jarenlang afzonderen van de maatschappij (*Zolderval*), in lichamen die niet lekker in hun vel zitten (*PS Phantom Schmerz*) en - ter afsluiting van zijn postdoctorale studie DasArts - in de politiek controversiële geschiedenis van zijn Duitse familie (*Family Matters*).

'*The Critical Piece* begon uit ongenoegen', zegt Stechmann na afloop van de repetitie bij Dansmakers Amsterdam, de producent. Waar in de dagbladjournalistiek het oordeel het hart van de recensie is, ziet hij dat oordeel liever verdwijnen: 'Dat is een achterhaald concept. Sinds het postmodernisme zijn er geen objectieve criteria voor kunstkwaliteit meer. Een criticus zou de levenskracht die elk werk hoe dan ook heeft, moeten proberen te versterken.' Ook de be-

Jochen Stechmann: 'Mijn mening over danskritiek is veranderd tijdens dit proces. Er zijn veel manieren om te schrijven over dans.' Foto Bastian Manders

schrijving van dans, een ander onderdeel van recensies, irriteerde Stechmann. 'Die kloppen nooit. Taal is gewoon ontoereikend om beweging te vatten. Dans is zo vluchtig, die kun je niet met woorden 'archiveren'.'

Deze moeizame maar daarmee ook uitdagende relatie tussen dans en taal is uiteindelijk het onderwerp van *The Critical Piece* geworden. Stechmann, lachend: 'Het beest dat je vreest, is de poort naar je geest. Het is zo'n yoga-uitspraak die helemaal bij mij past. Aan de slag gaan met juist dat wat je nog niet kunt. Zo ben ik ook in de dans terechtgekomen. Ik was een zeer goede wiskundige, maar een beperkte danser. Toch bleef ik dansen, en na mijn studie pure wiskunde werd ik aangeworven op de Fontys Dansacademie in Tilburg.'

Hoewel Stechmann er graag een statistiekprogramma op had losgelaten ('woorden tellen, leuk!') las hij braaf een bulk vooral Amerikaanse, Belgische en Nederlandse recensies. In de tweede helft van de voorstelling zijn snippers daarvan terug te vinden op de vloer, gereed om op nieuw gedanst te worden. Ook is er een veld kaartjes waarop kwalificaties staan als 'poëtische verrijking', 'interpretatie', 'filosofische implica-

tie', allemaal tags voor de soort informatie die je in recensies kunt tegenkomen en die duidelijk uit de analytische koker van de choreograaf komen. De tafel met het stoeltje is de plek van de recensent. Danseres, recensent, choreograaf zijn de rollen die de drie danseressen om beurten vervullen in een spel rond betekenisgeving dat verlichtigd wordt door de persoonlijke performancetijl en de knipoog naar populaire cultuuruitingen.

Er wordt gedanst op de woorden die gelezen of getoond worden, maar ook live beschreven wat er aan beweging gebeurt. Soms liggen taal en dans mijlenver van elkaar, soms versterken ze elkaar of lijken ze dat te doen, maar 1-op-1 wordt het bijna nooit. En dat is maar gelukkig ook, toch? Stechmann: 'Mijn mening over danskritiek is gerelativeerd tijdens dit proces. Er zijn zoveel manieren om te schrijven over dans.'

Stechmann volgde onlangs een workshop schrijven over dans. Of hij ambities in die richting heeft? 'Nee, veel te moeilijk! Woorden hebben zo'n feitelijkeid.' En nog kunnen ze de dans niet vangen.

The Critical Piece is op 8 en 9 oktober te zien in De Melkweg in Amsterdam.